

STUNDU PLĀNS: Digitālā pilsonība

(3. - 5. klašu skolēniem)

Apraksts:

Skolēns iegūst digitālo pilsonību tiklīdz sāk izmantot tehnoloģiju sniegtās iespējas, piemēram, izveidojot savu e-pasta adresi vai lietojot internetu mobilajā tālrunī. Skolēnam ir jāapzinās, ka par darbībām interneta vidē arī ir jāuzņemas atbildība un arī šeit pastāv noteikti uzvedības standarti, kuri jāievēro.

Ilgums:

Šis stundas plāns iekļauj sevī trīs īsas aktivitātes, kuru izpildei vajadzīgas 40 minūtes.

Pēc mācību stundas skolēni varēs:

- 🕒 Izprast, kas ir katra „digitālais nospiedums”;
- 🕒 Izprast ar drošību un privātas informācijas izpaušanu saistītus jautājumus interneta vidē;
- 🕒 Noteikt to, kurai personai interneta vidē var uzticēties, un no kādiem interneta lietotājiem uzmanīties;
- 🕒 Atšķirt pozitīvus un negatīvus uzvedības modeļus interneta vidē.

Stundu plānu sagatavojuši Net-Safe Latvia Drošāka interneta centra speciālisti, izmantojot www.cybersmart.gov.au materiālus. Skolotāji drīkst stundu plānus mainīt, papildināt un pielāgot pēc nepieciešamības. Vairāk informācijas par drošību internetā www.drossinternets.lv !

1. UZDEVUMS: Digitālais nospiedums

Radošā aktivitāte veidota, lai vairotu skolēnos izpratni par to, ka arī internetā iespējams sekot līdzi katras personas aktivitātēm.

Aktivitātes ilgums: 15 minūtes

Nepieciešamie materiāli: baltas lapas; zīmuļi/ krītiņi/ flomāsteri u.c.

Norādījumi:

1. Izdaliet katram skolēnam 2 papīra lapas;
2. Aiciniet skolēnus novietot savu labo pēdu uz papīra lapas un apvilkt tās kontūru;
3. Aiciniet skolēnus uzrakstīt savu vārdu virs pēdas un pēdā ierakstīt visas tās iezīmes, kuras viņi vēlētos, lai viņiem piemīt un kā citi viņus uzlūkotu. (*Piemēram: labs draugs; pieklājīgs; mērķtiecīgs; gudrs u.tml.*)
4. Uz otras lapas aiciniet skolēnus novietot kreiso pēdu un apvilkt tās kontūru, virs tās uzrakstīt savu vārdu, bet pēdas kontūrā ierakstīt to informāciju, kuru viņi nevēlētos, lai visi par viņu uzzina (*Piemēram: mājas adrese; telefona numurs; sociālo portālu paroles; blēņas u.tml.*)
5. Izvietojiet pēdu nospiedumus pa klases telpu un atgādiniet skolēniem, ka ne tikai reāliem, bet arī digitāliem nospiedumiem ikviens var izsekot, un katrs var sekot līdzi skolēna gan pozitīvajai, gan negatīvajai uzvedībai internetā.

2. UZDEVUMS: Digitālās pilsonības tests

Šī aktivitāte ir tests skolēniem.

Aktivitātes ilgums: 15 minūtes

Nepieciešamie materiāli: 1.darba lapa

Norādījumi:

1. Izdaliet katram skolēnam 1.darba lapu;
2. Dodiet skolēniem laiku (10 minūtes), lai aizpildītu darba lapas;
3. Kopīgi apspriediet pareizās atbildes;

Testa pareizās atbildes:

Jautājuma nr.	Pareizā atbilde	Skaidrojums
1.	C	<i>Pat paši uzmanīgākie interneta lietotāji nekad nevar būt pārliecināti par savu drošību. Iztēlojies, ka viss, ko publicē, tiek it kā pielikts pie ziņojuma dēļa pilsētas centrā, tāpēc iepriekš padomā, vai riskēt ar privātas informācijas izpaušanu.</i>
2.	B	<i>Maini paroles regulāri un centies tās atcerēties, taču nekad tās nesaki citiem, izņemot saviem vecākiem. Dalīšanās ar parolēm var izjaukt draudzību.</i>
3.	C	<i>Izlikšanās par kādu citu personu internetā var tikt dēvēta par personības zādzību. Tas nav joks, un šādas rīcības sekas var būt ļoti nopietnas.</i>
4.	D	<i>Internets var būt noderīgs mācībās, taču to jālieto atbildīgi, respektējot skolas noteikumus un skolasbiedrus.</i>
5.	B	<i>Tas, ko mēs sakām un darām internetā, ir redzams visiem, tāpēc lamuvārdi, ļauni joki un ar neapdomu izsacītais var sasniegt vairāk „dzirdīgas ausis” nekā skaļi pateiktais dzīvē. Tas pats attiecas arī uz fotogrāfijām, ko publicē.</i>
6.	D	<i>Pārlietu ilgai sērfošanai internetā var būt dažādas negatīvas sekas, piemēram, miega traucējumi, veselības problēmas, pasliktināties attiecības ar citiem cilvēkiem. Atceries, ka arī skriešana un citas sportiskas aktivitātes var sagādāt prieku!</i>
7.	C	<i>Privātu informāciju svešiniekiem izpaust nav droši ne tikai reālajā dzīvē, bet arī internetā, turklāt internetā tas ir vēl bīstamāk, jo tu nekad nevari būt pārliecināts, kas persona ir patiesībā. Pastāv vairāki ļauni nodomi, kāpēc kāda persona var vēlēties iegūt tavu privāto informāciju.</i>

3. UZDEVUMS: Privātums

Šī aktivitāte ir rakstisks uzdevums, kas veidots, lai skolēniem vairotu izpratni par privātas informācijas aspektiem internetā.

Aktivitātes ilgums: 10 minūtes

Nepieciešamie materiāli: 2.darba lapa

Norādījumi:

1. Kopīgi pārrunājiet, kas ir privāta informācija (*Mājas adrese; tālruņa numurs; vecāku vārdi un uzvārdi; skola, kurā mācīes utml.*);
2. Katram skolēnam izdaliet 2.darba lapu;
3. Dodiet laiku tās izpildei (5 minūtes);
4. Kopīgi pārrunājiet pareizās atbildes;

Uzdevuma pareizās atbildes:

Kad apmeklē spēļu vietnes internetā, visprātīgāk ir izmantot _____**SEGVĀRDU**_____ kā savu lietotāja vārdu, nevis savu patieso vārdu un uzvārdu.

Uzstādi savu sociālā tīkla profilu kā _____**PRIVĀTU**_____, lai tikai tās personas, kuras tu apstiprini, var redzēt tavu profilu.

Savas interneta vietņu _____**PAROLES**_____ vari atklāt vecākiem, taču nekad neatklāj tās draugiem.

Nesaraksties ar personām, kuras _____**NEPAZĪSTI**_____ reālajā dzīvē!

Nepublicē internetā tādu personīgu informāciju kā _____**ADRESI**_____ un _____**TELEFONA NUMURU**_____.

1. DARBA LAPA: Digitālās pilsonības tests

1. Pirms publicēt kādu informāciju par sevi internetā, man tas būtu kārtīgi jāpārdomā:
 - a. nē – domāšana prasa pārāk daudz laika;
 - b. tikai tad, ja informācija, ko publicēšu, var kādam citam nepatikt;
 - c. vienmēr, jo informācija, ko es publicēju internetā, nekad nepaliks privāta.
 - d. dažreiz, jo reizēm ir nepieciešams atklāt privātu informāciju.

2. Draugi drīkst viens otram atklāt savas interneta paroles:
 - a. drīkst draugam atklāt savu paroli, ja es viņam uzticos;
 - b. nevienam nedrīkst dot savu paroli, izņemot vecākiem;
 - c. paroli drīkst atklāt tikai pašam labākajam draugam;
 - d. mana parole ir mans vārds, tāpēc jebkurš to var uzminēt.

3. Dažreiz es uzdodos par savu draugu internetā un publicēju dažādas ziņas kā joku:
 - a. manam draugam patīk joki, tāpēc es varu uzdoties par viņu internetā, viņš sapratīs;
 - b. nē, bet es tā darītu, ja zinātu sava drauga paroli;
 - c. nē, jo tā es varētu iekulties nepatīkšanās;
 - d. jā, jo mani draugi tāpat kā es internetu izmanto tikai jokiem un izklaidei.

4. Izmantojot internetu skolā, ir svarīgi atcerēties:
 - a. noteikumus par interneta lietošanu skolā;
 - b. kā sadarboties ar citiem klasesbiedriem, izmantojot internetu.
 - c. ka jārunā pieklājīgi un nedrīkst citus aizskart internetā.
 - d. viss iepriekš minētais.

5. Kad es internetā rakstu ziņu:
 - a. es varu teikt visu, ko domāju;
 - b. man vispirms jāpaujā vecākiem vai skolotājam, vai es to drīkstu rakstīt;
 - c. izmantoju citu vārdu gadījumā, ja mana ziņa varētu kādu aizvainot;
 - d. rakstu tāpat kā visi citi raksta.

6. Tas, cik daudz laika es pavadu *sērfojot* internetā:
 - a. var pasliktināt manu veselību, ja vien tās ir vairākas stundas;
 - b. var radīt miega traucējumus;
 - c. var palīdzēt man pildīt mājasdarbus un uzzināt daudz vairāk jauna;
 - d. visi iepriekš minētie.

7. Privātas informācijas izpaušana internetā iepazītam svešiniekam ir:

- a. pieņemama, ja šī persona izskatās pēc laba cilvēka;
- b. pieņemama, ja šis svešinieks dzīvo citā pilsētā;
- c. nav laba doma;
- d. pieņemama, jo man nav nekā slēpjama.

2. DARBA LAPA: Privātums

Kad apmeklē spēļu vietnes internetā, visprātīgāk ir izmantot _____ kā savu lietotāja vārdu, nevis savu patieso vārdu un uzvārdu.

Uzstādi savu sociālā tīkla profilu kā _____, lai tikai tās personas, kuras tu apstiprini, var redzēt tavu profilu.

Savas interneta vietņu _____ vari atklāt vecākiem, taču nekad neatklāj tās draugiem.

Nesaraksties ar personām, kuras _____ reālajā dzīvē!

Nepublicē internetā tādu personīgu informāciju kā _____ un _____.